

Mezinárodní spolupráce v oblasti protidrogové politiky

Česká protidrogová politika jako součást globálního a evropského prostoru

obsah

1 SVĚTOVÉ SPOLEČENSTVÍ

1/1 Mezinárodní úmluvy

1/2 OSN

1/3 Další světové organizace a skupiny

2 EVROPSKÁ UNIE

2/1 Řídící orgány

2/2 Koordinační a odborné pracovní mechanismy

3 RADA EVROPY

3/1 Pompidou Group

4 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČR V OBLASTI PROTIDROGOVÉ POLITIKY

4/1 Vláda ČR

4/2 Ministerstvo zahraničních věcí ČR

4/3 Ministerstvo zdravotnictví ČR

4/1 Ministerstvo financí ČR

4/2 Ministerstvo vnitra ČR

4/3 Ministerstvo spravedlnosti ČR

5 ZKRATKY

ČERVENEC - SRPEN 2005

1 SVĚTOVÉ SPOLEČENSTVÍ

1/1 Mezinárodní úmluvy

Počátky mezinárodní spolupráce v oblasti kontroly omamných a psychotropních látek lze datovat do roku 1909, kdy byla do čínské Šanghaje svolána první mezinárodní konference. Její jednání vyústilo v roce 1912 v přijetí první úmluvy v oblasti kontroly drog, tzv. Mezinárodní úmluvy o opiu, která směřovala především k omezení jejich přepravy.

Období mezi světovými válkami

Společnost národů si v meziválečném období pro problematiku kontroly narkotik vytvořila Pomocný výbor proti obchodu s opiem a dalšími nebezpečnými drogami (Advisory Committee on Traffic in Opium and Other Dangerous Drugs).

V tomto období byly přijaty 3 důležité úmluvy:

■ **Mezinárodní úmluva o opiu** z roku 1925 – měla přispět k dohledu nad statistickým kontrolním systémem (Permanent Central Narcotics Board);

■ **Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných**

látek z roku 1931 – byla zaměřena na omezení výroby drog;

■ **Úmluva o potlačení nezákonné dopravy nebezpečných látek**

z roku 1936 – šlo o první výzvu k přísnému trestání osob účastnících se nezákonné přepravy narkotik.

Období po druhé světové válce

Organizace spojených národů si v období po druhé světové válce pro problematiku kontroly narkotik vytvořila Komisi OSN pro narkotika (Commission on Narcotic Drugs – CND), která byla založena v roce 1946 jako komise Hospodářské a sociální rady OSN (HSR).

Po druhé světové válce byly v oblasti kontroly narkotik a boje proti jejich zneužívání přijaty následující významné mezinárodněprávní nástroje:

■ **Protokoly z let 1946, 1948 a Protokol o opiu z roku 1953,**

týkající se role Mezinárodní rady pro kontrolu narkotik (INCB);

■ **Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961**, jejímž cílem bylo sjednocení všech předchozích mezinárodních úmluv, rozšíření kontrolního systému a roztřídění omamných látek do 4 skupin, které jsou průběžně doplňovány o další typy omamných látek;

■ **Protokol o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1972**, týkající se posílení role INCB, rozšířil povinnosti států v oblasti odhadů spotřeby omamných látek, zdůraznění potřeby léčeni a rehabilitace závislých osob;

■ **Úmluva o psychotropních látkách z roku 1971**, která do látek pod mezinárodní kontrolou vedle termínu omamné látky zavedla nově kategorii látek psychotropních (amfetaminy, halucinogeny, sedativa, atd.);

■ **Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988**, zaměřená na postihování obchodníků s narkotiky a na zamezení legalizace zisků z nelegálního prodeje narkotik.

1/2 Orgány a mechanismy OSN zaměřené na kontrolu narkotik

Valné shromáždění OSN (General Assembly)

Jedná se o nejvyšší orgán OSN, v rámci něhož jsou přijímány a schvalovány všechny návrhy rezolucí, úmluv a protokolů, který rovněž rozhoduje o svolávání mezinárodních konferencí či rozhoduje o rozpočtu pro protidrogové aktivity programů a úřadů v rámci systému OSN.

V roce 1998 se uskutečnilo 20. zvláštní zasedání Valného shromáždění OSN věnované drogám. Na závěr jednání byly přijaty Politická deklarace a Deklarace principů směřujících ke snížení poptávky po drogách. Současně bylo přijato 5 akčních plánů pro jednotlivé oblasti drogové problematiky. Ambiciózní cíle byly podpořeny naprostou většinou členských států a postupně se míra podpory projevila i ve zlepšující se finanční situaci Programu OSN pro kontrolu narkotik.

Komise OSN pro narkotika se v následujících letech pravidelně soustředila na implementaci závěrů 20. zvláštního zasedání Valného shromáždění OSN a vyhodnocování dosažených výsledků. Celkové zhodnocení dosažených cílů by mělo proběhnout v rámci dalšího zvláštního zasedání Valného shromáždění v roce 2008.

Hospodářská a sociální rada OSN – HSR (Economic and Social Council)

Má celkem 54 členů, je odpovědná za formulování celkového přístupu a politiky OSN v oblasti kontroly a zneužívání drog, koordinování protidrogových aktivit v rámci všech ekonomických a sociálních programů OSN a za přípravu relevantních doporučení vládám.

Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UN Office on Drugs and Crime – UNODC)

V důsledku realizace reformních návrhů generálního tajemníka OSN byl v roce 1997 ve Vídni zřízen Úřad pro kontrolu drog

a prevenci kriminality – později přejmenován na Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UN Office on Drugs and Crime – UNODC). Byly mu podřízeny dvě organizační jednotky – UNDCP (viz níže) a Středisko pro mezinárodní prevenci zločinnosti (CICP). Výkonným ředitelem UNODC je Ital Antonio Maria Costa. V roce 2004 ČR poskytla 2 milióny Kč jako nevázaný dobrovolný příspěvek do obecného fondu, určený na pokrytí schodku výdajů na mandatorní činnost UNODC.

Program OSN pro kontrolu drog (UN Drug Control Programme – UNDCP)

UNDCP byl vytvořen na základě **rezoluce Valného shromáždění 45/179 z roku 1990** k posílení efektivity struktur OSN v této oblasti. Rezoluce uložila Generálnímu tajemníkovi OSN vytvořit v rámci Sekretariátu jediný program, který bude integrovat struktury a funkce do té doby tří oddělených útvarů se sídlem ve Vídni, které se zabývaly otázkami drog – Divize pro narkotika (Division of Narcotics Drugs), Fond OSN pro kontrolu zneužívání drog (UN Fund for Drug Abuse Control) a Mezinárodní radu pro kontrolu narkotik (International Narcotic Control Board). UNDCP je hlavním koordinačním orgánem v rámci OSN pro otázky kontroly narkotik. Poskytuje členským zemím technickou pomoc v záležitostech kontroly narkotik. Vytváří informační a technickoorganizační zázemí pro Komisi OSN pro narkotika (CND). Komise formuluje a schvaluje základní politické přístupy mezinárodního společenství v oblasti boje proti drogám, UNDCP tyto přístupy v rámci svěřených kompetencí a možností realizuje. UNDCP se ve spolupráci se svými úřadovny po světě zabývá především:

- sběrem dat a informací a vyhodnocováním globálních i regionálních trendů;
- pomocí zemím při vytváření institucí pro boj s drogami;
- pomocí v oblasti protidrogové legislativy;
- poskytováním modelů pro prevenci a snížení poptávky;
- pomocí zemím při zavádění alternativních zemědělských plodin;
- pomocí nevládním organizacím angažujícím se v boji proti drogám;
- vypracováním regionálních strategií.

Projekty a programy UNDCP jsou financovány především (až do výše zhruba 90 %) z dobrovolných příspěvků členských zemí a soukromých organizací prostřednictvím Fondu UNDCP. V roce 2004 ČR přispěla (částkou 3 mil. Kč) z dobrovolného vládního příspěvku do Fondu na jeden z protidrogových projektů v Tádžikistánu: projekt je zaměřen na posílení ochrany tádžicko-afghánské hranice proti pronikání afghánského heroínu a nelegálnímu pohybu osob potenciálně napojených na organizovaný zločin a teroristické sítě.

Komise OSN pro narkotika (Commission on Narcotic Drugs – CND)

Komise pro narkotika se sídlem ve Vídni je výkonným orgánem UNODC pro problematiku drog, byla založena v roce 1946 jako jedna z funkčních komisí HSR. CND se zabývá analýzou světové

situace v oblasti drog a vytváří návrhy k posílení mezinárodního kontrolního systému v boji proti drogám.

Komise je centrálním orgánem OSN pro politiku v oblasti kontroly drog, připravuje dohody a úmluvy v oblasti drogové problematiky (Na jejich plnění pak dohlíží Mezinárodní rada pro kontrolu narkotik). Rozhoduje o doporučeních Světové zdravotnické organizace (WHO) ohledně seznamu látek v režimu mezinárodní kontroly.

Každý rok zpracovává Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (sekretariát RVKPP) tzv. „Výroční dotazník CND“, na jehož vypracování se podílí Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, Ministerstvo zdravotnictví ČR – Inspektorát omamných a psychotropních látek, Ministerstvo vnitra ČR – Národní protidrogová centrála Policie ČR, Ministerstvo spravedlnosti ČR a Ministerstvo financí ČR – Generální ředitelství cel. Sekretariát RVKPP odpovídá za koordinaci při vypracování dílčích částí dotazníku, za vypracování finální verze dotazníku a jejího zaslání orgánům OSN. Každý druhý rok ČR vypracovává bienální dotazník CND. Řádná zasedání CND se konají jednou za rok ve Vídni. Těchto jednání se pravidelně účastní zástupci Stálé mise ČR při OSN ve Vídni, zástupci příslušných resortů a zástupci sekretariátu RVKPP. Česká republika se v rámci jednání CND aktivně zapojuje do procesu kosponzorování navrhovaných a projednávaných rezolucí.

Od roku 1968 se CND skládá z celkem 53 členů, volených na 4leté funkční období, každé 2 roky je voleno 20 nebo 33 členů (dodržováno pravidlo rozdělení na regionální skupiny). Činnost spojenou se členstvím v Komisi zajišťuje Stálá mise ČR při OSN ve Vídni. ČR byla členem Komise v letech 1993 až 1995, 1996 až 1999 a 2000 až 2003. Od března 2000 do prosince 2001 Komisi předsedala ČR.

Členství v rámci třetího volebního období (2000 až 2003) skončilo v prosinci 2003. Na dalších zasedáních Komise ČR vystupovala pouze v roli pozorovatele, vzhledem ke vstupu ČR do EU měla ovšem příležitost ovlivňovat dění na půdě Komise prostřednictvím koordinačního mechanismu EU, včetně kolektivního kosponzorství rezolucí ze strany EU.

Mezinárodní rada pro kontrolu narkotik (International Narcotic Control Board – INCB)

Mezinárodní rada pro kontrolu narkotik je nezávislý kontrolní orgán, který dohlíží na plnění mezinárodních protidrogových úmluv OSN z let 1961, 1971 a 1968.

Rada sleduje mezinárodní a domácí trendy v oblasti narkotik a psychotropních látek užívaných pro lékařské a vědecké užití a prosazuje dodržování smluv v oblasti kontroly drog vládami smluvních stran, dohlíží na mezinárodní obchod a slouží jako prostředník mezi odpovědnými národními orgány v této oblasti. Byla založena na základě Úmluvy OSN z roku 1961. Je složena ze 13 členů volených ad personam podle složitého klíče jednou za dva roky na organizačním zasedání HSR. Prvořadým úkolem Rady bylo zdokonalení statistického kontrolního systému, dohled

a vyhodnocování povinných hlášení o legální výrobě a spotřebě drog poskytovaných členskými státy. Další přijaté úmluvy a protokoly však Radě svěřily rovněž jisté kontrolní pravomoci, podle kterých může žádat členské země o vysvětlení nesrovnalostí, přičemž dotčený stát je povinen reagovat a uvést věci do souladu s protidrogovými úmluvami.

V březnu 2003 se po 12 letech v ČR uskutečnila mise 2 zástupců INCB s cílem kontroly plnění mezinárodních úmluv a zjištění stavu protidrogové politiky. Koordinací pracovního programu mise, který zahrnoval jak politická jednání tak technické konzultace, byl pověřen sekretariát RVKPP.

Rada vydává každoročně Výroční zprávu ve věcech drog, která obsahuje rozbor celosvětové situace ve výrobě a zneužívání drog v jednotlivých regionech.

Podle Výroční zprávy za rok 2004 byl prohlubujícím se problémem především nárůst objemu obchodu s léky obsahujícími mezinárodně kontrolované látky prostřednictvím tzv. virtuálních lékáren, které realizují jejich prodej bez předpisu lékaře pomocí Internetu. Rok 2004 byl pro Radu i rokem zásadní personální obměny: kromě střídání na postu prezidenta a v sestavě členů Rady došlo i k výměně tajemníka, tj. hlavy sekretariátu Rady.

V květnu 2004 proběhly po delší přestávce na organizačním zasedání HSR doplňovací volby do Rady. ČR podruhé v historii nominovala do tohoto vysoce autoritativního orgánu svého odborníka a přestože nebyl úspěšný, už sám fakt předložení kandidatury zvyšuje kredit ČR na mezinárodní protidrogové scéně. ČR je navíc aktivním účastníkem všech tří mezinárodních projektů Rady orientovaných na kontrolu prekurzorů, které jdou nad úroveň smluvních závazků.

1/3 Další mezinárodní organizace a skupiny

SVĚTOVÁ ZDRAVOTNICKÁ ORGANIZACE (World Health Organization – WHO)

Světová zdravotnická organizace byla založena v roce 1946 a nyní má 192 členských států. Od roku 1946 je jejím členem i ČR. Hlavními směry činnosti WHO je vypracování zdravotní politiky a konzultační činnost dle potřeb členských států, odborná pomoc při vypracování národních zdravotních strategií, sledování indikátorů zdravotního stavu populace a ukazatelů hodnotících zdravotnické systémy jednotlivých států, rozvoj a testování nových technologií a postupů pro kontrolu nemocí a řízení zdravotní péče. Sídlo Evropské regionální kanceláře WHO se nachází v Kodani. WHO koordinuje programy, které se týkají snížení zdravotních důsledků užívání alkoholu, tabáku a nelegálních drog, zejména Evropský akční plán o alkoholu 2000–2005 a Zdraví 21 – Zdraví pro všechny v 21. století. ČR se k programu Zdraví 21 přihlásila a usnesením vlády č. 1046/2002 přijala Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století; jeho garantem je Ministerstvo zdravotnictví ČR.

DUBLINSKÁ SKUPINA

Dublinská skupina (Dublin Group) je neformální mezinárodní konzultativní skupina, která vznikla v roce 1990 za účelem koordinace aktivit, výměny informací a kontroly dodržování úmluv OSN v oblasti drog a praní špinavých peněz.

Na regionálních úrovních pracuje formou tzv. Mini-Dublinských skupin (Mini-Dublin Groups) prostřednictvím stálých zastoupení jednotlivých členských států. Česká republika je řádným členem Dublinské skupiny. Národní protidrogový koordinátor se účastní jejích jednání, která se konají 2krát do roka.

EGMONTSKÁ SKUPINA

Pro zkvalitnění vzájemné spolupráce se finanční zpravodajské jednotky sdružily v takzvané Egmontské skupině, která byla založena v roce 1995 v Bruselu. Tato organizace měla k 1. lednu 2005 téměř 100 členů. O členství rozhodují ředitelé členských finančních zpravodajských jednotek na svém jednání v rámci plenárního zasedání, které se koná jednou ročně. Kromě toho se schází 5 tématicky zaměřených pracovních skupin. ČR je členem Egmontské skupiny od roku 1997 a má zástupce ve třech pracovních skupinách.

FATF

Financial Action Task Force (FATF) je mezinárodní organizace, mající celosvětový vliv při hodnocení zemí a teritorií v oblasti boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu. FATF bylo založeno v roce 1989. V roce 1990 vydalo tzv. Čtyřicet doporučení FATF. Jednou z významných aktivit FATF je vydávání Seznamu nespolupracujících zemí a teritorií. Po 11. září 2001 vydalo FATF dalších devět speciálních doporučení, týkajících se boje proti financování terorismu. ČR není dosud členskou zemí FATF, přičemž zájem o členství v této organizaci projevil v roce 1998.

Světová banka a Mezinárodní měnový fond se sdružily ve svém úsilí zvýšit povědomí nutnosti boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v globálním měřítku a pořádají po celém světě konference a semináře zabývající se touto problematikou. V roce 2002 tyto instituce vydaly Metodologii boje proti praní peněz a financování terorismu a dohodly se na financování a organizaci hodnocení souladu stavu ve vybraných zemích s tímto dokumentem. Hodnocení ČR proběhlo v rámci pilotního projektu na přelomu května a června 2003. Je k dispozici na webových stránkách Mezinárodního měnového fondu pod heslem: IMF Country Report No. 04/264.

EVROPSKÁ UNIE

Smlouva o EU založila činnost Unie na třech „pilířích“ (1. pilíř: Evropské společenství/European Community, 2. pilíř: Společná zahraniční a bezpečnostní politika/Common Foreign and Security Policy, 3. pilíř: Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech/Justice and Home Affairs) a stanovila, že většina rozhodnutí bude přijímána buď hlasováním kvalifikované většiny nebo jednomyslně. V praxi se Rada EU před každým hlasováním nejprve snaží o dosažení největšího možného konsensu. Protidrogová politika EU je tématicky začleněna do třetího pilíře tedy do gesce Rady pro spravedlnost a vnitro (Justice and Home Affairs – JHA).

Evropský parlament (EP)

Evropský parlament zasedá v Bruselu a ve Štrasburku, jeho současným předsedou je Pat Cox. EP je tvořen přímo volenými zástupci ze všech členských států EU a představuje největší mnohonárodní parlament na světě, ve kterém jsou zastoupeny všechny hlavní proudy evropské politiky. EP přikládá velký význam udržování vazeb s národními parlamenty členských států. Nejvýznamnější pravomoci EP jsou: legislativní pravomoc, rozpočtová pravomoc a kontrola výkonné moci.

Evropská rada

V Evropské radě zasedají hlavy států a vlád. Jednání Evropské rady neboli „Evropský summit“ se koná nejméně dvakrát ročně v Bruselu. Evropská rada stanovuje priority dalšího vývoje Unie, určuje její politický směr, dává impulsy k dalšímu vývoji a řeší sporné otázky, které se nepodařilo vyřešit na úrovni Rady EU.

Rada Evropské unie

Rada Evropské unie obvykle nazývaná též Rada ministrů je tvořena ministry vlád členských států. Členské státy prostřednictvím Rady EU vydávají zákony pro EU, stanovují její politické cíle a koordinují své národní politiky. Rada EU představuje hlavní rozhodovací orgán EU a s Evropským parlamentem schvaluje rozpočet Unie. Jednací řád, praktické postupy a řešení sporů v Radě EU závisí na stupni solidarity a důvěry, které jsou v mezinárodních vztazích výjimečné. Na každém zasedání rady EU se setkávají zástupci členských států, obvykle ministři, kteří jsou odpovědní svým národním parlamentům a veřejnému mínění v zemích, které reprezentují. Členské státy se pravidelně střídají v předsednictví Rady EU, a to v šestiměsíčních intervalech: leden–červen a červenec–prosinec. ČR bude předsedat EU v roce 2009 po Francii a Švédsku. Předsedající země připravuje a řídí všechna zasedání, vypracovává přijatelné návrhy kompromisů, hledá věcná řešení problémů předložených Radě EU a snaží se zajistit důslednost a kontinuitu rozhodovacího procesu. Za účelem zajištění této kontinuity a optimálního plánování všech rozhodovacích procesů v rámci EU byla ustanovena tzv. TROIKA, což je seskupení zástupců bývalého, současného a budoucího předsednictví Rady EU. Každý členský stát EU má v Bruselu své stálé zastoupení. V čele jednotlivých zastoupení jsou velvyslanci (Permanent

Representation). Stálí velvyslanci tvoří výbor stálých zástupců (COREPER)¹.

Evropská komise (EK)

Evropská komise se sídlem v Bruselu je jednou z klíčových institucí EU. Její úloha a pravomoci ji staví do centra rozhodovacího procesu celé EU. Dříve než Evropská rada a Evropský parlament schválí legislativní dokumenty, potřebují návrh vypracovaný Komisí. Evropské právo je prosazováno převážně opatřeními Komise. Komise má 25 členů (komisařů) jmenovaných členskými státy EU. Každý komisař je zodpovědný za určitý resort. Členové Komise jsou povinni být zcela nezávislí na svých vládách a musí jednat pouze ve prospěch EU. Předseda Komise je jmenován Evropskou radou na úrovni hlav států a vlád po konzultaci s Evropským Parlamentem. Nynější předsedou Komise je Romano Prodi. Ostatní členové Komise jsou nominováni vládami členských států po konzultaci s předsedou Komise. Komise zasedá jednou týdně. Její činnost spočívá v přijímání návrhů, dopracování politických dokumentů nebo hodnocení vývoje jejich prioritních politik.

EK byla například předkladatelem návrhu Protidrogové strategie EU (2005–2012) a návrhu Protidrogového akčního plánu EU

¹ COREPER z francouzštiny (Comité des Représentants Permanents): výbor stálých zástupců

(2005–2008), které jsou základními dokumenty protidrogové politiky EU. Oba návrhy byly předloženy ke schválení Evropskému Parlamentu a Evropské Radě. Protidrogová strategie EU byla schválena v prosinci 2004, Protidrogový akční plán EU byl schválen v červnu 2005.

Při Evropské komisi pracuje již několik let tzv. **Kontaktní výbor expertů pro problematiku praní špinavých peněz**, který se schází dvakrát až třikrát ročně. Zástupci kandidátských zemí byli k jednání tohoto výboru poprvé přizváni na prosincové jednání v roce 2002. Do tohoto výboru nominoval Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR dva stálé zástupce, kteří se v rámci tohoto výboru podílejí například na tvorbě nové evropské legislativy proti praní peněz a financování terorismu a vytváření evropského postoje vůči FATF a jiným mezinárodním organizacím působícím v relevantních oblastech.

COREPER

COREPER je jeden z nevlivnějších – a pro fungování EU klíčových – prvků institucionální struktury EU. Nejedná se přitom o instituci EU ani orgán s rozhodovacími pravomocemi, je to pouze přípravný orgán Rady EU, který např. připravuje schůze ministrů. COREPER se schází každý týden a jeho hlavním posláním je koordinovat a připravovat činnost různých zasedání Rady EU a usilovat o dosažení shody v otázkách pro jednání tak, aby je mohla Rada EU přijmout. Všechny body programu Rady

EU musí být COREPERem předem prozkoumány. Kromě přípravné role má COREPER rovněž roli výkonnou. Obecně lze říci, že COREPER funguje jako představený komunikátor pro vztahy mezi členskými zeměmi a EU. COREPER se dělí na dvě formace: COREPER I (zástupci velvyslanců jednotlivých zemí při EU) a COREPER II (velvyslanci). Každý z COREPERů má v gesci jinou agendu. Rada pro spravedlnost a vnitro je v gesci COREPERu II. COREPER je také místem určení pro zprávy, které vypracovávají nejrůznější pracovní skupiny Rady EU tvořené experty členských států. Tyto pracovní skupiny též podrobně zkoumají návrhy Komise.

Horizontální pracovní skupina pro problematiku drog (Horizontal Working Party on Drugs)

Pracovní skupina Rady EU zabývající se problematikou drog se nazývá „Horizontal Working Party on Drugs“ (zkratkou též nazývaná Horizontal Drugs Group – HDG – Horizontální pracovní skupina pro problematiku drog). Národní protidrogový koordinátor (ředitel sekretariátu RVKPP) se z pozice své funkce pravidelně účastní jednání HDG v Bruselu. Tato jednání se konají 1krát měsíčně a pravidelně se jich účastní i zástupce Stálé mise ČR při EU a zástupce Ministerstva zahraničních věcí ČR. Na jednáních HDG se např. za předsednictví Nizozemí a Lucemburska projednávaly dva stěžejní materiály protidrogové politiky EU – **Protidrogová strategie EU (2005–2012)**

a Protidrogový akční plán EU (2005–2008).

Na základě usnesení vlády č. 427 z 28. 4. 2003 byla zřízena Resortní koordinační skupina pro problematiku drog (RKS), jejímiž členy byli jmenováni zástupci příslušných ministerstev zabývajících se problematikou drog. Hlavním gestorem RKS je ředitel Sekretariátu RVKPP. RKS je odpovědná za přípravu instrukcí pro jednání HDG a instrukcí pro případ projednávání určité problematiky na COREPERech.

Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction – EMCDDA)

Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost je decentralizovaná agentura Evropské unie pro monitorování drog. Bylo založeno v roce 1993 se sídlem v Lisabonu. EMCDDA je střediskem pro shromažďování informací o drogách v rámci celé Evropské unie. Jeho úlohou je poskytovat EU a jejím členským státům objektivní, spolehlivé a srovnatelné informace o drogách a drogové závislosti a je garantem sledování naplňování protidrogové strategie EU a z ní vyplývajícího akčního plánu. EMCDDA je koordinátorem sítě Reitox, jejímiž členy jsou národní monitorovací střediska jednotlivých zemí – za ČR je to Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti (NMS). Národní střediska zpracovávají každoročně výroční zprávy o stavu ve věcech drog v předcházejícím roce; EMCDDA zpracovává obdobnou stavu za celou EU a Norsko. Členské státy jsou v EMCDDA kromě sítě Reitox zastoupeny také ve správní radě (Management Board) a vědeckém výboru

(Scientific Committee). Zástupcem za ČR ve správní radě je ředitel sekretariátu RVKPP, ve vědeckém výboru předseda Poradního výboru RVKPP pro sběr dat o drogách.

EVROPSKÁ RADA

Pompidou Group

Rada Evropy – Pompidou Group (PG) se sídlem ve Štrasburku vznikla v roce 1971. Členy je 35 zemí včetně ČR. Její činnost je založena na mezinárodní platformě. Hlavními cíli činnosti Pompidou Group je posilovat prevenci v oblasti zneužívání drog a nezákonného obchodu s drogami a vytvořit celoevropské multidisciplinární forum, které umožní otevřenou diskusi a výměnu znalostí a zkušeností mezi politiky, odborníky a vědeckými pracovníky v oblasti drogové problematiky. Činnost Pompidou Group probíhá na několika úrovních:

- ministerská konference – každé tři roky se koná setkání ministrů členských států PG, do jejichž kompetence patří problematika drog. Jednání probíhá na úrovni politických diskusí, stanovují si priority a pracovní program na nadcházející období tří let.

- jednání stálých korespondentů – stálí korespondenti jsou jmenováni zástupci ministerstev nebo jiných vládních institucí členských států PG, které v daném státě koordinují protidrogovou politiku. Stálým korespondentem PG je za ČR jmenován národní protidrogový koordinátor (ředitel sekretariátu RVKPP). Pracovní setkání stálých korespondentů se koná jednou za šest měsíců. Cílem těchto jednání je výměna informací o situaci v jednotlivých členských státech a hodnocení plnění pracovního programu PG.

- výbor stálých korespondentů – jeho členy jsou předseda, místopředseda a někteří zvolení stálí korespondenti. Výbor dohlíží na plnění úkolů z pracovního programu a navrhuje nové aktivity.

- vědecké platformy – 6 pracovních skupin pro oblast primární prevence, léčby, justice, výzkumu, etiky a spolupráce na kontrole evropských letišť. Česká republika je zastoupena v platformách pro oblast léčby (zástupce NMS), justice (zástupce Ministerstva spravedlnosti ČR), výzkumu (zástupce NMS), spolupráce na kontrole evropských letišť (zástupce Generálního ředitelství cel).

Moneyval

Při Radě Evropy pracuje tzv. Moneyval (PC-R-EV), což je výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz. Jeho členy jsou ty členské státy Rady Evropy, které nejsou členy FATF. Moneyval, stejně jako FATF, organizuje tzv. vzájemná hodnocení členských zemí. ČR má za sebou již tři kola takového hodnocení. První proběhlo na jaře roku 1998, druhé kolo na podzim roku 2001, třetí kolo v dubnu 2005. ČR má v tomto výboru tři stálé členy – zástupce Ministerstva financí ČR, Ministerstva spravedlnosti ČR a České národní banky. Vedoucím české delegace je zástupce FAÚ (viz níže).

Vláda ČR se svojí protidrogovou politikou hlásí k mezinárodním úmluvám OSN z let 1961, 1971 a 1988 (viz výše), k Politické deklaraci o základních principech snižování poptávky po drogách Zvláštního zasedání Valného shromáždění OSN z června 1998, k Amsterdamské úmluvě Evropského společenství, k závěrům Dublinské konference o podobě budoucí protidrogové strategie EU z května 2004 a k programu Světové zdravotnické organizace Zdraví pro všechny v 21. století. Jako účinný přístup směřující k řešení problémů spojených s užíváním návykových látek doporučilo Zvláštní zasedání Valného shromáždění OSN ve své Politické deklaraci (1998) komplexní, multidisciplinární a vyvážený přístup. Ten by měl vycházet ze široké celospolečenské, meziresortní, mezioborové a mezisektorové spolupráce na všech úrovních a být postavený na komplexním, výzkumem podloženém a vyváženém uplatňování tří základních strategií moderní protidrogové politiky. Jsou to:

- snižování nabídky drog,
- snižování poptávky po drogách
- snižování rizik spojených s užíváním drog.

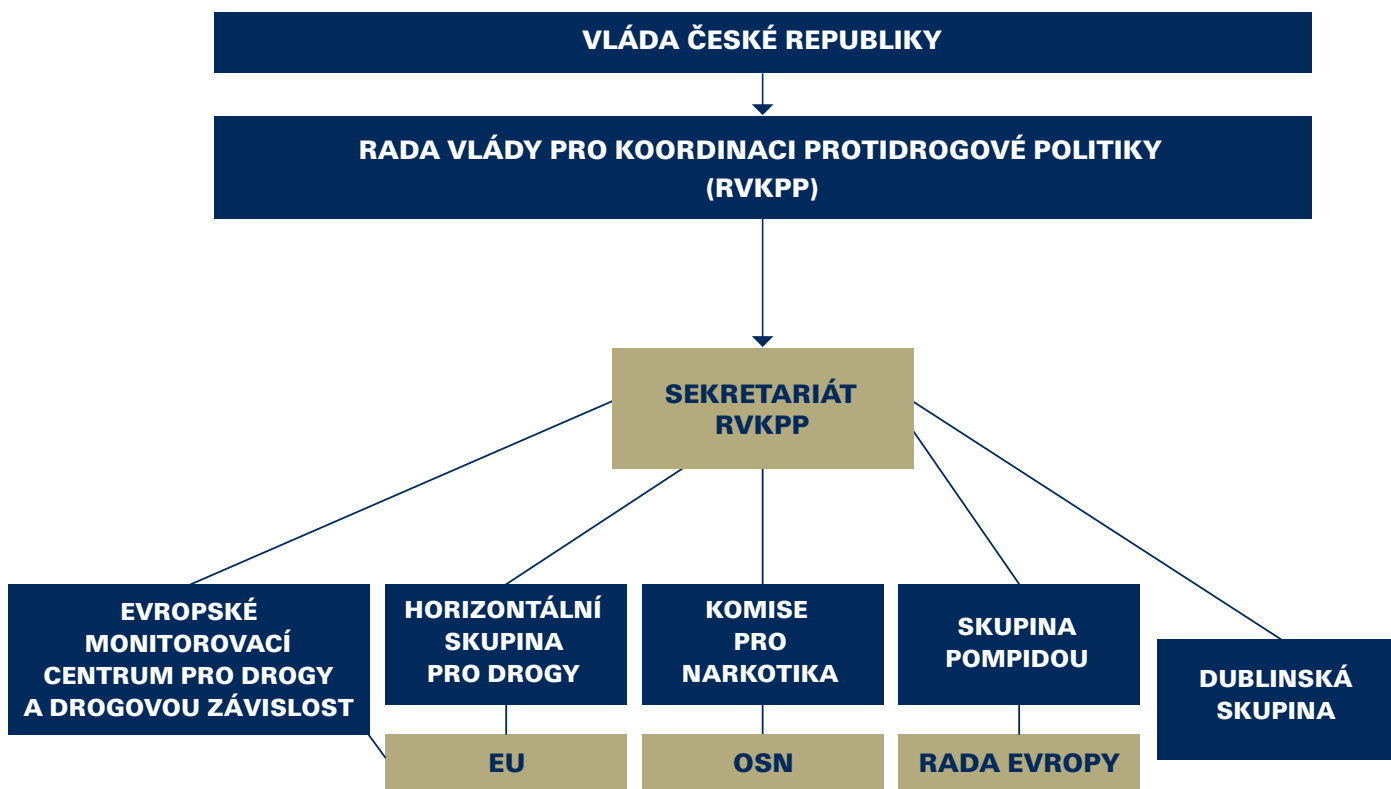
4 ZAPOJENÍ ČR DO MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE V OBLASTI PROTIDROGOVÉ POLITIKY

4/1 Vláda ČR

Stálým poradním, iniciačním a koordinačním orgánem vlády ČR v oblasti protidrogové politiky je Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP). RVKPP má za úkol soustřeďovat, projednávat a předkládat vládě informace, podklady a návrhy pro tvorbu a uplatňování jednotné protidrogové politiky vlády a koordinovat plnění úkolů Národní strategie protidrogové politiky ČR na mezinárodní, centrální, krajské a místní úrovni. Dále zejména koordinuje plnění úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv, jimiž je ČR vázána a z členství ČR v mezinárodních organizacích. RVKPP tak vytváří platformu pro komunikaci s mezinárodními orgány a institucemi, které působí v oblasti protidrogové politiky.

Členy RVKPP jsou: předseda vlády (předseda RVKPP) a ministři obrany, práce a sociálních věcí, spravedlnosti, školství, mládeže a tělovýchovy, vnitra, zdravotnictví, zahraničních věcí a financí. Díky členství v EU se oblast mezinárodní spolupráce v drogové oblasti stala průřezovým tématem týkajícím se většiny institucí ČR, která se drogovou problematikou zabývají. V dalším textu jsou uvedeny orgány (a jejich pracoviště), které jsou výrazněji zapojeny do mezinárodní spolupráce v oblasti protidrogové politiky.

OBRÁZEK 2: Mezinárodní spolupráce zajišťovaná sekretariátem RVKPP

4/1 Úřad vlády ČR – sekretariát RVKPP

Na základě statutu Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP) zajišťuje mezinárodní spolupráci Sekretariát RVKPP, který je jako odbor organizační součástí Úřadu vlády ČR. Mezinárodní spolupráce je významnou a nedílnou součástí celkového přístupu k řešení problematiky drog. Tato spolupráce probíhá zejména na úrovni nadnárodních organizací a mezinárodních úmluv, dále též na úrovni regionální a bilaterální.

Sekretariát RVKPP se člení na 2 oddělení:

- koordinace a financování protidrogové politiky
- Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti (NMS)

Sekretariát RVKPP:

- vytváří a zpracovává Národní strategii a Akční plán státní protidrogové politiky včetně hodnocení realizace,
 - po odborné, organizační a administrativní stránce zajišťuje činnost RVKPP, jejich výborů a pracovních skupin, plnění odborných úkolů a agend vyplývajících ze statutu RVKPP, usnesení vlády a z mezinárodních úmluv v oblasti protidrogové politiky, statisticko-evidenční, výzkumné a hodnotící úkoly vyplývající ze statutu Národního monitorovacího střediska a mezinárodních úmluv, atd.²
 - koordinuje zastoupení ČR a činnost českých odborníků v mezinárodních institucích s věcně příslušnými institucemi ČR i orgány Evropské unie, Rady Evropy a OSN,
 - koordinuje meziresortní spolupráci při realizaci státní protidrogové politiky, spolupracuje při implementaci Národní strategie a Akčního plánu protidrogové politiky.
- Základními platnými dokumenty protidrogové politiky ČR jsou **Národní strategie protidrogové politiky na období 2005 až 2009 a Akční plán realizace Národní strategie protidrogové politiky na období 2005 až 2006**; jsou harmonizovány co do základních priorit, principů, postupů a realizovaných opatření s Protidrogovou strategií EU a Protidrogovým akčním plánem EU.

4/2 Ministerstvo zahraničních věcí ČR

Odbor OSN

Vedením agendy spojené s problematikou drog je na Ministerstvu zahraničních věcí ČR pověřen odbor Organizace spojených národů. Odbor se zabývá sledováním, zpracováváním a zabezpečováním agend spojených s činností OSN a jejich specializovaných orgánů v drogové oblasti a to jak z koncepčního, tak z organizačního hlediska. Do působnosti odboru patří mj. Úřad OSN proti drogám a zločinu (UNODC), Program OSN pro kontrolu narkotik (UNDCP), Mezinárodní rada pro kontrolu narkotik (INCB) a Komise OSN pro narkotika (CND). Důležitá je v tomto ohledu spolupráce odboru se Stálou misí ČR při OSN se sídlem ve Vídni.

² Celé znění viz Organizační řád Úřadu vlády ČR, uveřejněný na www.vlada.cz (čl. 22 – odbor pro koordinaci protidrogové politiky).

Odbor vnitřního trhu a sektorových politik

Ve vztahu k EU je drogová problematika součástí agendy „justice a vnitro“, kterou na Ministerstvu zahraničních věcí ČR sleduje a zpracovává Odbor vnitřního trhu a sektorových politik. V této souvislosti odbor úzce spolupracuje se Stálým zastoupením ČR při EU v Bruselu, které zajišťuje účast představitelů ČR v pracovních skupinách a orgánech Rady EU (především tzv. Horizontální pracovní skupina pro problematiku drog, která se schází v Bruselu přibližně jednou za měsíc).

4/3 Ministerstvo zdravotnictví ČR

Inspektorát omamných a psychotropních látek

Ministerstvo zdravotnictví ČR – Inspektorát omamných a psychotropních látek (IOPL; odbor IOPL) je kompetentním orgánem pro oblast legálního zacházení s těmito látkami, zejména mezinárodního obchodu a zpracování statistických hlášení pro orgány OSN a je partnerem dalších orgánů v souladu s mezinárodními úmluvami³. Odbor IOPL zastupuje ČR v oblasti legálního zacházení s látkami pod kontrolním režimem orgánů OSN a EU; odpovídá za přípravu odpovídající národní právní úpravy⁴ včetně doplňování seznamů omamných látek (OL), psychotropních látek (PL), prekurzorů (PRE) a pomocných látek (POML), které jsou přílohami zákona. Právní úprava ČR v oblasti PRE a POML je plně v souladu s legislativou EU. Oblast OL a PL Evropská unie neupravuje. Odbor IOPL tedy zajišťuje působnost ministerstva v oblasti zákonného zacházení (např. výzkum, výroba, distribuce, dovoz, vývoz, tranzit) s OL, PL a přípravky je obsahujícími, PRE a POML. Plní i další povinnosti z toho vyplývající, tj., např. odpovídá na dotazy OSN, EU, účastní se jednání Komise OSN pro omamné látky ve Vídni aj. Odbor ve své působnosti ve vztahu k zahraničí spolupracuje zejména s orgány OSN, EK (PRE a POML) a s kompetentními orgány zemí dovozců a vývozců.

IOPL zabezpečuje

- zpracování čtvrtletních statistických hlášení o dovozu a vývozu OL a PL, ročních statistických hlášení o výrobě, spotřebě, dovozu, vývozu, zneužívání a zásobách OL, PL a odhadů potřeby OL, PL – pro orgány OSN,
- zpracování podkladů pro Výroční zprávu pro RVKPP a další dotazníky OSN a WHO týkající se OL, PL a PRE,
- zpracování ročních statistických hlášení o dovozu, vývozu, použití, zadržovaných množství a nezákonné výrobě PRE a POML, včetně dalších zadržovaných látek, zajištěných při nezákonné výrobě OL a PL – pro orgány EU,
- vystavování souhlasných stanovisek k dovozu/vývozu některých látek, jejichž zacházení není právně v ČR upraveno,

³ Opírá se o Jednotnou Úmluvu o omamných látkách, 1961, Úmluvu o psychotropních látkách, 1971 a čl. 12 Úmluvy OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, 1988.

⁴ Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách.

ale je v souladu s právní úpravou zemí dovozce a vývozce nebo je požadováno předpisy OSN či EU,

■ vystavování souhlasných stanovisek k dovozu/vývozu některých látek, jejichž zacházení není právně v ČR upraveno, ale je v souladu s právní úpravou zemí dovozce a vývozce nebo je požadováno předpisy OSN či EU,

■ aktualizaci dostupných informací o výrobě OL, PL, PRE, přípravků je obsahujících a POML v ČR, včetně jejich databáze a databáze zemí, do kterých je zakázán dovoz některých PL, PRE nebo POML - pro potřeby orgánů OSN a EU,

■ databázi právnických a fyzických osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o povolení k zacházení s OL, PL, PRE, databázi vydaných registrací pro POML, dále databázi vývozců/dovozců makoviny, vydaných rozhodnutí o jednorázových povoleních k dovozu/vývozu, vystavených souhlasných stanovisek k dovozu/vývozu látek, jejichž zacházení není právně v ČR upraveno, ale je požadováno předpisy OSN či EU a databázi dalších chemických látek zneužívaných při nezákonné výrobě OL, PL,

■ vydávání rozhodnutí o povolení k zacházení, dovozních/vývozních povolení pro OL, PL a makovinu; dále vydávání povolení k zacházení, dovozních/vývozních povolení, předvývozních povolení pro PRE a registraci výrobců/dovozců/vývozců a prodejců POML v souladu s legislativou EU,

■ kontrolu a inspekci dodržování povinností vyplývajících pro ministerstvo k OL, PL, PRE a POML, a to před vydáním rozhodnutí o povolení k zacházení subjektů hodlajících zacházet s OL, PL a PRE, jejich skladování, vedení evidence OL, PL a PRE, včetně ověření správnosti předaných měsíčních, čtvrtletních a ročních hlášení, jako podkladů pro orgány OSN a EU,

■ aplikaci a provádění předpisů EU týkajících se legálního zacházení s PRE a POML, včetně plnění rezolucí OSN a mezinárodních projektů zaměřených na výměnu informací před realizací dovozu/vývozu látek zneužívaných při nezákonné výrobě OL a PL,

■ aplikaci rezolucí nebo doporučení OSN týkající se OL, PL a přípravků na podmínky ČR,

■ spolupráci s kompetentními orgány zemí dovozců a vývozců OL, PL, PRE a pomocných látek, s příslušnými resorty ČR zainteresovanými v dané problematice, krajskými úřady, Českou lékařskou a Českou lékárnickou komorou a dalšími odbornými společnostmi, včetně spolupráce s orgány OSN a EU.

Další činnosti IOPL

■ je autorem legislativní normy pro vývoz metadonu, buprenorfinu (pacientům v substituční terapii) a léků pro osobní potřebu dle Schengenského protokolu,

■ přeřazuje OL, PL v souladu s novými poznatky o jejich rizikovitosti na základě pokynu OSN, ale i event. s vyšším rizikem na domácím trhu (flunitrazepam, buprenorfin),

■ je aktivním členem mezinárodních programů monitorujících mezinárodní obchod s pomocnými látkami manganistanem draselným (operace PURPLE), anhydridem kyseliny octové

(operace TOPAZ) a prekurzorů (operace PRISM) – viz také níže u dalších resortů.

4/4 Ministerstvo financí ČR

Celní správa ČR

Celní správa ČR je zapojena do celé řady mezinárodních organizací, informačních systémů a mezinárodních pracovních skupin, jako jsou například:

■ Sdílené informační systémy:

Balkan-info: informační systém Světové celní organizace, umožňuje Celní správě ČR získávat a vyměňovat si s dalšími státy zapojenými do tohoto systému informace týkající se pašování drog po tzv. balkánské trase. Jeho centrálním místem je Celní kriminální úřad se sídlem v Kolíně nad Rýnem.

Mar-info sever: opět informační systém Světové celní organizace umožňující České republice získávat základní informace o lodní a kontejnerové přepravě v celém světě týkající se oblasti nelegálního obchodu s drogami. Centrála systému je opět umístěna u Celního kriminálního úřadu v Kolíně nad Rýnem.

■ Pracovní skupiny:

Jihovýchod: činnost pracovní skupiny se týká boje proti nelegálnímu obchodu s drogami ve státech střední a Jihovýchodní Evropy.

Crystal: společná pracovní skupina celních a policejních útvarů ČR a SRN a jejím cílem je odhalování nelegálního obchodu s pervitinem, podle jehož německého označení byla tato pracovní skupina nazvána.

Viking: pracovní skupina celních a policejních orgánů několika států a jejímž cílem bylo odhalování nelegální přepravy drog, zejména heroínu do skandinávských zemí.

■ Společné akce:

BOXCAR: monitorování přeshraniční železniční přepravy.

LEO: mapování pohybu tureckých kontejnerů po evropském kontinentu.

TOPAZ: kontrolně monitorovací akce, v které společně za ČR spolupracuje Celní správa ČR, IOPL Ministerstva zdravotnictví ČR a Licenční správa Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Do této akce je zapojeno 32 zemí z celého světa a jejím účelem je kontrola dovozu a vývozu anhydridu kyseliny octové, pomocné látky, která je zneužívána k výrobě heroínu.

MERCURE II: v roce 2004 se Celní správa ČR podílela na realizaci akce. Organizátorem této společné kontrolní akce byla holandská celní správa. Jednalo se o akci zaměřenou na odhalování nelegální přepravy syntetických drog a anabolik v zásilkách odesílaných z členských zemí EU a Švýcarska do USA, Kanady a Austrálie.

TOLEDO II: dále se v roce 2004 Celní správa ČR účastnila mezinárodní akce, která byla zaměřena na odhalování nelegální přepravy kokainu prostřednictvím leteckých kurýrních zásilek z Jižní Ameriky do Evropy. Do akce TOLEDO II byly zapojeny

všechny členské státy EU a dále Turecko, Norsko a Švýcarsko. K oblasti mezinárodní spolupráce náleží též **problematika výměny informací prostřednictvím styčných úředníků** např. DEA, skandinávských zemí, Švýcarska, Velké Británie. K dalšímu zlepšení v této oblasti přispěla i skutečnost, že u Celního kriminálního úřadu v Kolíně nad Rýnem působí od roku 2003 styčný celní úředník Celní správy ČR a od roku 2004 působí recipročně na Generálním ředitelství cel styčný celní úředník Celní správy SRN.

Finanční analytický útvar

Finanční analytický útvar (FAÚ) byl založen jako centrální státní orgán, který je zodpovědný za sběr, shromažďování a analýzu oznámení o podezřelých obchodech, přicházejících od povinných osob v případě podezření z praní špinavých peněz či financování terorismu.

Predikativním trestným činem pro praní peněz v ČR může být jakýkoliv trestný čin, mající výnosy, včetně trestných činů daňových. Jedná se zejména o výnosy z nelegální distribuce drog, pašování, finančních podvodů, zneužití informací v obchodním styku, obchodu s bílým masem (organizovaná prostituce, kuplířství), obchodu se žlutým masem (organizování nelegální migrace), vydírání, výpalného, aj. trestné činy. FAÚ úzce spolupracuje se zahraničními finančními zpravodajskými jednotkami (Financial Intelligence Units) na základě mezinárodních smluv či reciprocity. Informace jsou vyměňovány prostřednictvím enkryptovaných spojení Egmont Secure Web a FIU.NET. Výměna informací se zahraničními jednotkami je realizována především na základě **Štrasburské úmluvy**⁵. Mezi finančními zpravodajskými jednotkami je zvykem sjednávat tzv. Ujednání o porozumění (Memorandum of Understanding). Ujednání není podmínkou spolupráce se zahraničními partnery. Právním základem mezinárodní spolupráce FAÚ jsou již zmíněné mezinárodní smlouvy.

K 1. 1. 2005 měl Finanční analytický útvar podepsáno 21 Ujednání o porozumění s orgány se stejnou věcnou příslušností.

Zástupci FAÚ se účastní zasedání UNODC, v případě, že je projednávána problematika boje proti praní peněz a financování terorismu. Pro tato jednání rovněž předává podklady Stálé misi ČR při OSN ve Vídni.

4/5 Ministerstvo vnitra ČR

Národní protidrogová centrála Policie ČR

ČR se významněji začala problematikou mezinárodní policejní spolupráce, tak jak ji dnes chápeme – tedy otevřené oboustranné a partnerské spolupráce – zabývat prakticky teprve před 15 lety. Už před r. 1990 měla ČR zkušenosti s nedovolenou výrobou

⁵ Na webových stránkách Rady Evropy je uveden seznam států, které ji ratifikovaly, podepsaly a pro něž vstoupila v platnost.

a distribucí OPL. Týkalo se to ovšem prakticky výlučně výroby domácích náhražek opiátů, které se na území ČR prakticky nedostaly, a domácí výroby metamfetaminu jako náhražky stimulačních drog (zejména kokainu).

Koncem roku 1991 byl vytvořena Protidrogová brigáda, předchůdce dnešní Národní protidrogové centrály (NPC). S rozpadem federace pak vznikl Odbor drog Útvaru odhalování organizovaného zločinu a zpravodajství Služby kriminální policie. Tento útvar byl k zapojení se do problematiky mezinárodní policejní spolupráce prakticky donucen překotným vývojem drogové scény v ČR. Česká republika se změnila na tranzitní i cílovou zemi pro heroin, kokain a konopné produkty.

Mezinárodní policejní spolupráce

Mezinárodní policejní spolupráce slouží k prověřování podezření z páchaní trestné činnosti přímou bezprostřední spoluprací policistů, bez nutnosti zainteresování státních zástupců nebo soudců. Informace získané touto cestou nelze použít v řízení před soudem, nenahrazují žádost o právní pomoc. Tato forma spolupráce je upravena dvoustrannými smlouvami, z nichž dvě již nabyly účinnosti a další se připravují. Umožňují účinné sdružování sil, výměnu informací a koordinaci další činnosti na úseku získávání, výměny a sdílení informací sloužících k potvrzení nebo vyvrácení podezření o páchaní trestné činnosti, tedy o nelegální výrobě, exportu, importu, tranzitu, prodeji nebo přechovávání drog. Umožňuje například za určitých podmínek pronásledování pachatele i po překročení hranic⁶. Zahrnuje rovněž výměnu policejních důstojníků pro potřeby speciálních policejních služeb.

Koordinace spolupráce má různé formy:

- **osobní kontakt** s kolegou ze zahraničního policejního sboru je nejjednodušší a neúčinnější,
- **styční důstojníci** velmi usnadňují spolupráci. Jedná se o policejní důstojníky etablované v rámci diplomatických misí v druhých zemích a majících na starost koordinaci vzájemné policejní spolupráce,
- **využití EUROPOLU** je velice významným prvkem po vstupu ČR do EU. EUROPOL je institucí oprávněnou a fakticky vytvořenou k práci s informacemi z probíhajících policejních šetření,
- **využití INTERPOLU**, který lze také zapojit do spolupráce (zejména v případech týkajících se nečlenských zemí EU).

Justiční spolupráce

Justiční spolupráce se využívá ve stádiu provádění procesních úkonů. I tato forma spolupráce je upravena řadou bilaterálních i multilaterálních smluv. V ČR probíhá v současné době ratifikační proces **Úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních mezi členskými státy Evropské unie**. Ratifikace této smlouvy podmiňuje možnosti využití některých ustanovení trestního řádu po poslední novelizaci. Mimo jiné jeden

⁶ Viz trestní řád.

z neúčinnějších, ale pravděpodobně i finančně nejnákladnějších nástrojů mezinárodní justiční spolupráce, tzv.:

■ **společné vyšetřovací skupiny.** Tato „instituce“, jakási nadstavba nad poskytováním mezinárodní právní pomoci, umožňuje využití informací jako důkazů ve všech zemích, které se na práci mezinárodní vyšetřovací skupiny podílí, a to bez nutnosti samostatného vyžadování právní pomoci pro každý jednotlivý úkon.

■ **EUROJUST** je schopen poskytnout pomoc při realizaci společné vyšetřovací skupiny, ale i v dalších případech mezinárodní justiční spolupráce. Je to další společná instituce EU, zřízená za účelem zlepšení justiční spolupráce.

Velmi významným prvkem postihu nelegálních aktivit, a to nejen v oblasti drogové trestné činnosti, je možnost zmrazení majetku pachatelů a následné odčerpání zisků z nelegálních aktivit formou zabavení nebo propadnutí majetku. Pomoc přitom může poskytnout spolupráce v rámci EUROPOLu i EUROJUSTu.

Mimo rámec institucí, organizací a pracovních skupin v rámci EU existuje řada dalších pracovních skupin, platforem a iniciativ vytvořených za účelem zlepšení mezinárodní spolupráce, koordinace národních, subregionálních, regionálních i globálních aktivit. Za zmínku stojí dlouhodobá činnost pracovních skupin STAR, sdružující SRN a bezprostředně sousedící a nejbližší země, nebo JIHOVÝCHOD, sdružující země ležící na tzv. balkánské cestě. Mezi celosvětové operace patří TOPAZ, PURPLE a PRISM, kladoucí si za cíl kontrolu nakládání s nejdůležitějšími látkami pro výrobu heroínu, kokainu a amfetaminových stimulantů. Policie ČR se prostřednictvím NPC podílí na všech výše uvedených (i na dalších) aktivitách.

4/5 Ministerstvo spravedlnosti ČR

Vězeňská služba ČR

Mezinárodní spolupráce Vězeňské služby ČR (VS ČR) v oblasti národní strategie protidrogové politiky probíhá především v oblasti výměny odborných zkušeností. Za nejdůležitější je považována účast a získávání nových poznatků na mezinárodních konferencích, které se zabývají drogovou problematikou. Každoročně je jich uspořádána celá řada, je možno zmínit např. každoroční účast na konferencích pořádaných ENDSP (Evropská síť drogových služeb ve věznicích) a CDS (Cranstoun Drug Service). V loňském roce se tato konference konala v Praze za podpory VS ČR. Letos se chystá zástupce VS ČR pověřený penologickým výzkumem v oblasti drog na konferenci do Budapešti.

VS ČR pořádá tradiční bienále – Mezinárodní konferenci v Kroměříži, kde se rovněž na mezinárodní úrovni řeší společné problémy v oblasti drog a drogové prevence. Tato konference poskytuje možnosti pro setkání a výměnu zkušeností mezi partnery z vězeňských služeb nejen zemí EU, ale i z Kanady, Izraele, Ruské federace a dalších.

Na základě účasti při těchto setkáních na mezinárodní úrovni se CR stala jednou ze zemí vytipovanou HEUNI (Helsinki European United Nation Institute – správný název: European Institute for Crime Prevention and Control, Affiliated with the United Nations) pro výzkum, který zde prováděla pověřená pracovnice Laetitia Hennebel v rodinách drogově závislých. Za zmínku také stojí návštěva prof. Morag Mc Donaldové z University of Central England, která prováděla přípravnou studii pro HEUNI o uplatňování evropských vězeňských norem pro zdravotnictví.

V letech 2000–2003 byla VS ČR začleněna v programu PHARE a spolu s rakouskými partnery byl realizován penologický výzkum v drogové oblasti.

Pro studium a kontakt s celosvětovou drogovou problematikou slouží i materiály uveřejňované v různých časopisech (např. v časopise Prison Service Journal, který je vydáván ve Velké Británii a v Penological Information Bulletin Rady Evropy).

ZKRATKY

CDS – Cranstoun Drug Service

CICP – Centre for International Crime Prevention (Středisko pro mezinárodní prevenci zločinnosti)

CND – Commission on Narcotic Drugs (Komise OSN pro narkotika)

COREPER – Comité des Représentants Permanents (Výbor stálých zástupců)

ČR – Česká republika

EDDDA – Evaluation of Drug Demand Reduction Actions

EK – Evropská komise

EMCDDA – European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost)

ENDSP – Evropská síť drogových služeb ve věznicích

EP – Evropský parlament

ESPAD – Evropská školní studie o užívání alkoholu a jiných drog

EU – Evropská unie

EUROJUST – Evropská jednotka pro soudní spolupráci

EUROPOL – European Police Office

EWS – Early Warning System (Systém včasného varování)

FATF – Financial Action Task Force (mezinárodní organizace)

FAÚ – finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR

FIU – Financial Intelligence Unit (Finanční zpravodajská jednotka)

HDG – Horizontal Drugs Group (Horizontální pracovní skupina pro problematiku drog)

HEUNI – Helsinki European United Nation Institute

HSR – Hospodářská a sociální rada OSN (Economic and Social Council)

IMF – International Money Fund (Mezinárodní měnový fond)

INCB – International Narcotic Control Board (Mezinárodní rada pro kontrolu narkotik)

INTERPOL – International Criminal Police Organization

IOPL – Inspektorát omamných a psychotropních látek
IT – Information technology (informační technologie)
JHA – Justice and Home Affairs (Rada pro spravedlnost a vnitro)
NMS – Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti
NPC – Národní protidrogová centrála
NSPP – Národní strategie protidrogové politiky
OČTŘ – orgány činné v trestním řízení
OL – omamné látky
OPL – omamné a psychotropní látky
OSN – Organizace spojených národů
PG – Pompidou Group
PHARE - Poland and Hungary: Assistance for Restructuring the Economy
PL – psychotropní látky
POML – pomocné látky
PRE – prekursor
RKS – Resortní koordinační skupina pro problematiku drog
RVKPP – Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky
SRN – Spolková republika Německo
UK – Univerzita Karlova
UNDCP – UN Drug Control Programme (Program OSN pro kontrolu narkotik)
UNODC – UN Office on Drugs and Crime (Úřad OSN pro drogy a kriminalitu)
USA – Spojené státy americké
VS ČR – Vězeňská služba České republiky
WHO – World Health Organization (Světová zdravotnická organizace)

Informace na webu

www.vlada.cz (Poradní a pracovní orgány/Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky)
www.drogy-info.cz (drogový informační portál spravovaný Národním monitorovacím střediskem pro drogy a drogové závislosti)
www.mzv.cz (Ministerstvo zahraničních věcí ČR)
www.mzcr.cz (Ministerstvo zdravotnictví ČR – Inspektorát omamných a psychotropních látek)
www.cs.mfcr.cz (Ministerstvo financí ČR – Celní správa ČR)
www.mfcr.cz (Ministerstvo financí ČR – Finanční analytický útvar)
www.mvcr.cz/policie/npdc.html (Ministerstvo vnitra ČR – Národní protidrogová centrála Policie ČR)
www.vscr.cz (Ministerstvo spravedlnosti ČR – Vězeňská služba ČR)
www.coe.int (Rada Evropy)
www.europa.eu.int (informační portál Evropské unie)
www.evropska-unie.cz (zastoupení Evropské komise v ČR)
www.emcdda.eu.int (Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost)
www.un.org (Organizace spojených národů)
www.who.cz (informační portál kanceláře WHO v ČR)

Hodnocení ČR v rámci pilotního programu boje proti praní peněz Světové banky a Mezinárodního měnového fondu:

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/boj_proti_prani_penez.html

Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961 – Single Convention on Narcotic Drugs, 1961 ([www.un.org/documents, maps/un documentation: research guide](http://www.un.org/documents/maps/un documentation: research guide))

Protokol o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1972 – Commentary on the Protocol Amending the Single Convention on Narcotic Drugs, 1972 ([www.un.org/documents, maps/un documentation: research guide](http://www.un.org/documents/maps/un documentation: research guide))

Úmluva o psychotropních látkách z roku 1971 – Convention on Psychotropic Substances, 1971 ([www.un.org/documents, maps/un documentation: research guide](http://www.un.org/documents/maps/un documentation: research guide))

Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými látkami a psychotropními látkami z roku 1988 – United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances ([www.un.org/documents, maps/un documentation: research guide](http://www.un.org/documents/maps/un documentation: research guide))

Poděkování za spolupráci:

Ministerstvo zahraničních věcí ČR

Ministerstvo zdravotnictví ČR – Inspektorát omamných a psychotropních látek

Ministerstvo financí ČR – Celní správa ČR

Ministerstvo financí ČR – Finanční analytický útvar (FAÚ)

Ministerstvo vnitra ČR – Národní protidrogová centrála Policie ČR

Ministerstvo spravedlnosti ČR – Vězeňská služba ČR

Zaostřeno na drogy

Vydává ■ Úřad vlády České republiky

Nábřeží E. Beneše 4, 118 01 Praha 1

IČO 00006599

Adresa redakce ■ Vladislavova 4, Praha 1, tel. 296 153 222

Odpovědný redaktor ■ Ing. Eva Škrdlantová

Autoři tohoto čísla ■ Mirka Pragen, Mgr. Jitka Vostárková a kol.

Toto číslo vyšlo 31. srpna 2005. Vychází nejméně 6x ročně.

Evidenční číslo Ministerstva kultury ČR: MK ČR E 14088.

ISSN 1214-1089

Neprodejné. Distribuci zajišťuje vydavatel.

© Úřad vlády České republiky, 2005

Toto číslo Zaostřeno na drogy připravili pracovníci Sekretariátu RVKPP ve spolupráci s pracovníky orgánů a organizací, uvedených v Poděkování.

Editor: Ing. Ivo Kačaba